

КОУЧИНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

*Кононець Н.В.
Полтава, Україна*

Сучасні трансформації вищої освіти вимагають переходу від традиційної моделі навчання до такої, що забезпечує особистісно орієнтовану, гнучку та ресурсно підтримувальну взаємодію між викладачем і студентом. В умовах посилення індивідуалізації освітніх траєкторій, зростання уваги до психоемоційного стану здобувачів освіти та необхідності розвитку «м'яких навичок» (soft skills), особливого значення набувають коучингові технології як ефективний інструмент підтримки та супроводу навчального процесу.

Коучинг, базуючись на ідеях партнерської взаємодії, рефлексивного аналізу, самоусвідомлення й особистісного зростання, гармонійно поєднується з принципами ресурсно-орієнтованого навчання, яке розглядає студента як носія унікального потенціалу та джерело внутрішніх ресурсів для власного розвитку. Така інтеграція дозволяє створити безпечне освітнє середовище, в якому студент не лише засвоює знання, а й розвиває внутрішню мотивацію, здатність до саморозвитку, цілепокладання й відповідального вибору.

Крім того, звернення дослідницького інтересу до коучингових технологій зумовлена загальними тенденціями гуманізації освіти, впровадженням компетентнісного підходу, зростанням ролі психолого-педагогічного супроводу особистості впродовж усього періоду навчання. У цьому контексті коучингові технології виступають як засіб реалізації концептуальних засад сучасної педагогіки розвитку, що орієнтується на партнерство, підтримку та розкриття особистісного потенціалу кожного здобувача вищої освіти.

Одним із важливих аспектів ресурсно-орієнтованого навчання (РОН) є зосередження на виявленні та активізації внутрішніх ресурсів студента (знань, навичок, мотивації, цінностей) для досягнення освітніх цілей (Гриньова, Кононець, 2025). Коучингові технології, які ґрунтуються на принципах партнерської взаємодії, індивідуального, саморегуляційного підходів та стимулювання саморефлексії, є ефективним інструментом для реалізації РОН. Нижче наведено приклади застосування коучингових технологій у цьому контексті.

1. Коучингова сесія для визначення особистих освітніх цілей

Опис: Викладач проводить індивідуальні або групові коучингові сесії, використовуючи модель GROW (Goal, Reality, Options, Will), щоб допомогти студентам сформулювати їхні освітні цілі. Наприклад, студентам пропонується відповісти на запитання: "Які знання чи навички я хочу опанувати за семестр?" (Goal), "Який мій поточний рівень підготовки?" (Reality), "Які ресурси я можу використати?" (Options), "Що я готовий зробити для досягнення мети?" (Will).

Застосування: сесії проводяться на початку семестру для студентів

педагогічних спеціальностей. Наприклад, майбутні вчителі можуть визначити мету "розвинути навички організації інтерактивних уроків" і скласти план дій, використовуючи доступні ресурси (онлайн-курси, практичні заняття, ментори).

Результат: студенти чітко усвідомлюють свої цілі, що підвищує їхню мотивацію та відповідальність за навчання.

2. Використання техніки «Колесо балансу» для оцінки ресурсів

Опис: Студентам пропонується створити "Колесо балансу" — графічну модель, яка відображає різні аспекти їхніх ресурсів (знання, час, комунікаційні навички, емоційний стан, доступ до технологій тощо). Під час коучингової бесіди викладач допомагає оцінити, які аспекти потребують розвитку, і розробити план використання сильних сторін для компенсації слабких.

Застосування: Наприклад, студент, який вивчає інформаційні технології, виявляє, що має сильні аналітичні здібності, але слабкі навички тайм-менеджменту. Викладач у ролі коуча пропонує стратегії (наприклад, техніку Pomodoro) і допомагає інтегрувати їх у навчальний процес.

Результат: Студенти вчаться свідомо використовувати свої ресурси, що сприяє ефективнішому навчанню та саморозвитку.

3. Груповий коучинг для розвитку командної роботи

Опис: У межах проєктного навчання викладач застосовує групові коучингові сесії, щоб допомогти студентам розподілити ролі, визначити сильні сторони кожного учасника та розробити план реалізації проєкту. Використовуються техніки фасилітації, такі як "мозковий штурм" або "5 чому", для вирішення конфліктів і пошуку оптимальних рішень.

Застосування: наприклад, студенти, які працюють над груповим проєктом із розроблення освітнього вебдодатку, за допомогою коучингових технік визначають, хто відповідає за кодування, дизайн чи тестування, спираючись на індивідуальні ресурси кожного. Викладач-коуч ставить запитання: "Які ваші сильні сторони допоможуть команді?" або "Як ви можете підтримати один одного?".

Результат: формується ефективна командна взаємодія, студенти вчаться використовувати ресурси один одного, що підвищує якість проєкту.

4. Техніка рефлексивного коучингу для самонавчання

Опис: Викладач використовує рефлексивні коучингові запитання для стимулювання самонавчання. Наприклад, після виконання завдання студенту пропонують відповісти: "Що в цій роботі було найуспішнішим?", "Які труднощі виникли і як я їх подолав?", "Які ресурси я можу задіяти наступного разу?".

Застосування: під час вивчення іноземної мови студенти аналізують свої презентації або есе, відповідаючи на коучингові запитання. Викладач допомагає виявити сильні сторони (наприклад, креативність у викладі) і ресурси для покращення (онлайн-словники, мовні клуби).

Результат: студенти розвивають навички саморефлексії, що сприяє свідомому підходу до навчання та використанню наявних ресурсів.

5. Коучинговий супровід у процесі виконання практичних завдань

Опис: Викладач виступає в ролі коуча, супроводжуючи студентів під

час виконання практичних завдань, таких як педагогічна практика чи створення навчальних матеріалів. Замість прямого надання відповідей викладач використовує відкриті запитання, щоб студент самостійно знайшов рішення, спираючись на власні ресурси. Наприклад: "Який підхід ти можеш застосувати, щоб зацікавити учнів?" або "Які твої попередні знання допоможуть у цьому завданні?".

Застосування: Під час педагогічної практики майбутні вчителі розробляють сценарій уроку. Викладач-коуч допомагає студентові виявити наявні ресурси (наприклад, знання інтерактивних методик) і адаптувати їх до конкретного класу, консультує упродовж усієї практики (Кононець, 2023; Іщенко, Кононець, 2025).

Результат: студенти вчаться самостійно вирішувати професійні завдання, використовуючи власний потенціал, що підвищує їхню професійну впевненість.

Таким чином, дослідження можливостей, механізмів та результативності застосування коучингових технологій у системі РОН є вчасним, соціально запитаним і має значний теоретико-практичний потенціал для модернізації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Гриньова, М., Кононець, Н. Саморегуляція у ресурсно-орієнтованій освіті : монографія. Полтава : Видавництво Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, 2025. 356 с.
2. Іщенко І., Кононець Н. Освітній консалтинг у системі професійної підготовки магістрів освітніх наук. *Ресурсно-орієнтоване навчання: теорія та практика підготовки майбутніх менеджерів у цифровому освітньому просторі : колективна монографія* / за ред. д-ра пед. наук М.В. Гриньової, д-ра пед. наук Н. В. Кононець ; Полтав. нац пед.ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2025. С. 212-244.
3. Кононець Н. Інформаційно-консультаційні технології в управлінні закладом освіти: освітній консалтинг. *Дидаскал : часопис : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Європейський вектор розвитку вищої освіти України»*, 14–15 листоп. 2023 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2023. № 24. С. 21-25.

ЗНАЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ

*Лебедик Л.В.
Полтава, Україна*

Актуальність дослідження значення безпечного освітнього середовища для розвитку особистості педагогічного працівника викликана сучасними умовами війни, соціальної нестабільності, зростання тривожності та трансформаційних процесів в освіті. Особливо це стосується педагогів закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, які